

ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU DAVOR ŠKRLEC

Zeleni LIST

BROJ 24/ SIJEČANJ 2017.

**Škrlec uputio pismo ministru Tolušiću:
Nedopustivo da Zakon o zaštiti životinja
omogućava njihovo ubijanje**

U ovom broju:

**2016. NAJTOPLIJA GODINA U POVIJESTI –
Možemo li zaustaviti klimatske promjene?**

**Novi predsjednik Europskog parlamenta,
ista politika**

**Pokrenuta europska građanska inicijativa
protiv glifosata**

**Hrvatska ima izbor: nova radna mjesta ili
penali Komisije zbog (ne)gospodarenja
otpadom**

**Održivost kao uvjet i jedini način razvoja
hrvatskih otoka**

Vijesti iz Europskog parlamenta

SADRŽAJ:

3 Uvodna riječ

4 Vijesti iz Europskog parlamenta

6 Sudjelovanje na 3. konferenciji o komunalnom gospodarstvu u Bruxellesu

8 Hrvatska ima izbor: nova radna mjesta ili penali Komisije zbog (ne)gospodarenja otpadom

9 Države članice nisu podržale prijedlog Komisije o dozvoli uzgoja tri GMO kukuruza

10 Komisija nudi smjernice za stvaranje energije iz otpada i surađuje s EIB-om na poticanju ulaganja

12 Nedopustivo da Zakon o zaštiti životinja omogućava njihovo ubijanje

14 Pokrenuta europska građanska inicijativa protiv glifosata

16 2016. najtoplija godina u povijesti - Možemo li zaustaviti klimatske promjene?

18 Održivost kao uvjet i jedini način razvoja hrvatskih otoka

22 Naftne bušotine u Crnoj gori mogle bi biti kobne za hrvatsku obalu

Izdavač

Ured zastupnika u Europskom parlamentu
Davora Škrleca
Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 233 85 67
ISSN 1849-6059

Impressum

Glavni urednik: Davor Škrlec

Uredništvo: Alan Kečkeš, Tanja Poša,
Uroš Valentino Saraja, Nataša Vistrička

Suradnici u ovom broju: Matea Klarić, Mislav
Mihaljević, Karlo Tašler

Autor fotografije na naslovnici: NP Plitvička jezera

KONTAKTI UREDA

Ured u Bruxellesu:

Parlement européen
Bât. Altiero Spinelli
04E258
60, rue Wiertz / Wiertzstraat 60
B-1047 Bruxelles/Brussel
Tel.: +32(0)2 28 45828
Fax.: +32(0)2 28 49828
e-mail: davor.skrlec@europarl.europa.eu

Ured u Strasbourgu:

Parlement européen
Bât. Louise Weiss
T05115
1, avenue du Président Robert Schuman
CS 91024
F-67070 Strasbourg Cedex
Tel.: +33(0)3 88 1 75828
Fax.: +33(0)3 88 1 79828

Ured u Zagrebu:

Adresa: Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
Tel.: +385 (0)1 233 8567
Fax.: +385 (0)1 230 6112
E-mail: office-MEP@davor-skrlec.eu

Ured u Splitu:

Adresa: Ljudevita Posavskog 14, 21000 Split
Mob.: +385 (0)99 384 6272
E-mail: office-SPLIT@davor-skrlec.eu

Ured u Osijeku:

E-mail: office-OSIJEK@davor-skrlec.eu

www.davor-skrlec.eu

UVODNA RIJEČ

Drage čitateljice i čitatelji,

na polovici smo osmog saziva Europskog parlamenta pa vam u novom broju Zelenog lista donosimo zanimljivi pregled aktivnosti s posljednje plenarne sjednice te novosti u pogledu druge polovice mandata. Prije svega drago mi je istaknuti kako preuzimam nove dužnosti unutar Odbora za industriju, istraživanje i energiju čiji sam postao član kao jedini hrvatski zastupnik. Od sada ću još više biti uključen u izradu zakonske regulative na području energetike i obnovljivih izvora pri čemu novi paket kružne ekonomije ostaje u samom središtu ostvarenja ciljeva Europske energetske unije.

Novost je svakako i novi predsjednik Europskog parlamenta koji je zamijenio dosadašnjeg iskusnog Martina Schulza. S obzirom na sve veće nepovjerenje građana u institucije Europske unije potrebna nam je promjena koja će uistinu značiti novi smjer za Europu. Antonio Tajani kao novi predsjednik Europskog parlamenta teško može zaobići ustaljenu politiku dogovora dviju velikih političkih grupacija putem koje se mišljenja

manjih opcija lako i jednostavno zaobilaze. Njegovo dugogodišnje iskustvo kao bivšeg povjerenika Europske komisije za unutarnje tržište, industriju i poduzetništvo ne ide također u prilog vraćanju povjerenja građana u EU institucije, tim više što je za vrijeme njegovog mandata izbila afera Dieselgate, no, imajući u vidu sve izazove s kojima se EU suočava potrebno nam je zajedništvo i jedinstvo u teškim odlukama koje slijede.

Vaš zastupnik u Europskom parlamentu,

Davor Škrlec

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'D Škrlec', written in a cursive style.

VIJESTI IZ EUROPSKOG PARLAMENTA

Novi predsjednik Europskog parlamenta, ista politika

Povodom glasovanja o izboru novog predsjednika Europskog parlamenta koji će ovu instituciju predstavljati u nadolazećem vremenu najvećih izazova za Europsku uniju, zastupnik u Europskom parlamentu Davor Škrlec izjavio je: "S obzirom na sve veće nepovjerenje građana u institucije Europske unije potrebna nam je promjena koja će uistinu značiti novi smjer za Europu. Kandidat pučana **Antonio Tajani** kao novi predsjednik Europskog parlamenta teško može zaobići ustaljenu politiku dogovora dviju velikih političkih grupacija putem koje se mišljenja manjih opcija lako i jednostavno zaobilaze. Njegovo dugogodišnje iskustvo kao bivšeg povjerenika Europske komisije za unutarnje tržište, industriju i poduzetništvo ne ide također u prilog vraćanju povjerenja građana u EU institucije, tim više što je za vrijeme njegovog mandata izbila afera *Dieseldgate*. Ovo će biti nastavak iste prakse u kojoj se europski zakoni donose zajedničkim dogovorom velikih igrača zanemari vanjem stvarnih interesa građana."

NOVO PREDSJEDNIŠTVO

Jean Lambert je kandidatkinja Zelenih/ESS-a za predsjedništvo Europskog parlamenta. Za Jean, Europski parlament mora biti glavni nositelj ljudskih prava i demokracije, solidarnosti i zaštite okoliša. Predsjednik je naše lice prema svijetu i mora biti veliki zagovornik navedenih vrijednosti.

Talijanski zastupnik iz redova Europske pučke stranke Antonio Tajani izabran je za predsjednika Europskog parlamenta. Zeleni/ESS ga pozivaju da ispuni obveze koje je obećao prema našoj skupini i na plenarnoj sjednici. Ne slažemo se s gospodinom Tajanijem u mnogim temama, uključujući i prava žena i kako raditi s lobistima. Kao novi predsjednik, mora ostaviti svoju političku prošlost iza sebe i biti iznad svojih osobnih uvjerenja.

NOVI POTPREDSJEDNICI

Europski parlament je u srijedu ponovno izabrao Ulrike Lunacek za potpredsjednicu Europskog parlamenta. To će biti njezin drugi

mandat u ulozi potpredsjednice, nakon što je prethodno bila izabrana u srpnju 2014. Zelenima je drago da će se Ulrike nastaviti snažno zalagati za europske vrijednosti i temeljna prava pojedinaca i manjina te osigurati da Parlament širi navedene vrijednosti prema svijetu.

NOVI ZASTUPNICI U GRUPACIJI ZELENIH/ESS-A

Zastupnik Marco Affronte iz Pokreta pet zvjezdica pridružio se grupi Zelenih/ESS-a kao nezavisni zastupnik. S njim smo dodali talijane kao nacionalnost u našu skupinu. Njegov potez pokazuje da je

naša grupa i pojedini članovi Pokreta pet zvjezdica u Europskom parlamentu u neposrednoj blizini na mnogim pitanjima, a mi se od srca radujemo suradnji s njim. Marco Affronte član je Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane i Odbora za ribarstvo te član delegacije EU-Turska i EU-Albanija. Također, pozdravljamo zastupnika Jordia Solu, koji zamjenjuje zastupnika Ernesta Maragalla unutar Europskog slobodnog saveza. On sjedi u Odboru za vanjske poslove i Odboru za proračune te je zamjena u Odboru za prava žena i jednakost spolova, Pododboru za ljudska prava, Istraž-

nom odboru za ispitivanje navodnih kršenja i nepravilnosti u primjeni prava Unije u području pranja novca, izbjegavanja plaćanja poreza i utaje poreza te je zamjena u Parlamentarnoj skupštini Unije za Mediteran.

BREXIT

Britanska premijerka Theresa May održala je u utorak unaprijed očekivan govor opisujući svoju poziciju za pregovore o Brexitu. Govor potvrđuje da je britanska vlada izabrala najteži oblik razdvajanja između Velike Britanije i Europske unije, izlazak s jedinstvenog tržišta i nadležnosti Europskog suda pravde. Zeleni misle da govor postavlja samoporažavajući dnevni red. Britanska premijerka je namjerno izabrala tumačiti referendum po uzoru na tvrdi stav torijevaca. Ovo je šamar za one koji žele uspostaviti novi odnos između Velike Britanije i Europske unije. Jedina točka na kojoj se možemo složiti je želja da dođe do brzog dogovora koji će jamčiti prava državljana Europske unije koji žive u Velikoj Britaniji, ali i prava britanskih građana koji su izabrali svoj dom negdje drugdje u Europskoj uniji.

EUROPSKI STUP SOCIJALNIH PRAVA

Zastupnici su u četvrtak usvojili Izvješće o Europskom stupu za socijalna prava. Zeleni/ESS pozdravljaju Izvješće, jer smatramo da Europski parlament, ravnopravno s Vijećem, ima ključnu ulogu u razvoju Europskog stupa socijalnih prava (EPSR). Međutim, važno je da EPSR nije ograničen samo na

izjavu o načelima i dobrim namjerama nego se on sastoji od konkretnih i specifičnih alata kako bi socijalna Europa postala stvarnost za svakoga. Izvješće sadrži dobre naznake u kojem smjeru EPSR treba ići, ali puno posla je na institucijama da u suradnji sa svim zainteresiranim stranama učine sve kako bi uživanje socijalnih prava postalo realnost za sve ljude u EU.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENOTEHNOLOŠKI CENTAR

Europski parlament usvojio je u četvrtak rezoluciju o sklapanju Sporazuma o daljnjem radu Međunarodnog znanstvenotehnološkog centra. Glavna svrha Centra je promicanje kulture sigurnosti. On promiče unapređenje međunarodnih mehanizama za sprječavanje širenja oružja za masovno uništenje i sustava njegove isporuke. Također, dati će znanstvenicima i inženjerima odgovarajuće znanje i mogućnosti za obuku i zapošljavanje na miran način. Vrlo je važno napomenuti da se ovaj centar i njegove aktivnosti vidi kao pokušaj da se ograniči širenje znanja o kemijskom, biološkom i nuklearnom oružju, posebno na prostoru bivšeg SSSR-a. To je doprinos razoružanju i preobraćenje te će pridonijeti sigurnosti Europe i sigurnosti općenito.

RJEŠAVANJE PROBLEMA U VEZI S PROVEDBOM CARINSKOG ZAKONIKA UNIJE

Zastupnici su u četvrtak glasovali u prilog Izvješću o rješavanju problema u vezi s provedbom Carinskog zakonika Unije. To je važan zakon za funkcioniranje carinske

unije i Zeleni/ESS podržavaju pozive na brzu i potpunu provedbu. Rezolucija poziva na ambicioznu provedbu strategije u skladu s trgovinskom politikom Europske unije i ističe važnost jedinstvenih elektroničkih procedura u carinama. Također, naglašava ciljeve olakšavanja protoka roba, smanjivanja trgovinskih troškova i poboljšanja suradnje među državama članicama.

CRNA LISTA PRANJA NOVCA

Europski parlament odbacio je u četvrtak delegirani akt o trećim zemljama s visokim rizikom za pranje novca te je pozvao Komisiju da napravi novu procjenu o zemljama koje trebaju biti uključene na crnu listu. Četvrta direktiva o sprječavanju pranja novca (AMLD), koja je usvojena 2015. godine, ovlašćuje Komisiju da identificira visokorizične treće zemlje. Crna lista koja je danas odbijena je revizija prethodnog popisa objavljenog u srpnju 2016., koja je uključivala samo 11 zemalja od kojih ni jedna nije glavno porezno utočište. U svjetlu nedavnih otkrića pranja novca i poreznih zločina, smiješno je da se Panama i druga poznata utočišta za prljavi novac još uvijek ne nalaze na crnoj listi Komisije. Ako je Komisija ozbiljna po pitanju rješavanja pranja novca i zločina iza kojih stoji taj novac, onda se mora više truditi i voditi svoje vlastite procjene, a ne se oslanjati na isključivo vanjske podatke. Zeleni su pomogli poraziti desnu koaliciju EPP-a i ECR-a, što je jasan znak da očekujemo mnogo ambiciozniji pristup od strane Komisije.

Sudjelovanje na 3. konferenciji o komunalnom gospodarstvu u Bruxellesu

Ciljevi konferencije bili su upoznavanje s najnovijim informacijama, europskim regulativama i zaključcima s COP22: Kružna ekonomija, Europski fondovi, gospodarenje otpadom i vodnim gospodarstvom.

U Bruxellesu je 24. siječnja održana konferencija na temu **“Investicije, kružna ekonomija i utjecaj klimatske regulative iz paketa COP22”**.

Organizator konferencije je časopis Komunal, a domaćin u Europskom parlamentu je hrvatska zastupnica Ivana Maletić, koja je održala jedno od glavnih predavanja te istaknula da je potrebno osigurati pomoć oko provedbi direktiva iz područja zaštita okoliša kako bi se dosegli standardi EU direktiva, postoji problem na podru-

čju JLS, potrebno definirati najbolja rješenja u području gospodarenja otpadom i vodnom gospodarstvu.

Nicholas Hanley, Head of Unit, Unit on International regional and Biletaral relations DG Environment, naveo je da je potrebno poboljšati stanje okoliša, pregovorima u prolongiranju tranzicijskog perioda provedbe transponiranih direktiva u nacionalnu legislativu kako bi se postigli ciljevi direktiva. Provedba direktiva iz područja zaštite okoliša zahtjeva osigurana

financijska sredstva te vremenski period za njihovu realizaciju projekata, vrlo su stroga pravila u području infrastrukture u sektoru zaštite okoliša. Implementacija direktiva zahtjeva educirane administrativne kapacitete kako bi se mogli provesti instrumenti koje je razvila i uspostavila EU.

Hrvatski zastupnik u Europskom parlamentu Davor Škrlec je održao izlaganje na temu Inovacije i kreativnost u središtu kružne ekonomije i ciljevi COP22 te naglasio da je danas

doneseno 6 direktiva iz područja zaštite okoliša. Usvojene direktive će omogućiti održivo gospodarenje, detaljnije definicije o komunalnom gospodarstvu, također se očekuje jasnija i bolja situacija kada se te direktive budu transponirale u nacionalno zakonodavstvo, primjenom koncepta kružne ekonomije, sortiranjem otpada, dobit će se sekundarna sirovina, stvorit će se nova radna mjesta, osigurana je financijska konstrukcija kao i vremenski period za njihovu provedbu. Na konferenciji je govorila i Hrvatska zastupnica u Europskom parlamentu Ruža Tomašić, predstavnik stalnog predstavništva RH pri EU, Goran Štefanić, veleposlanik, Mladen Iličković, novinar HRT, kao i niz drugih predavača, službeni predstavnici europskih institucija, stručni konzultanti iz područja gospodarenja otpadom i vodnog gospodarstva, međunarodni stručnjaci, sektorskih udruga, lobističkih ureda, predstavnici komunalnih tvrtki i dr.

Na konferenciji je bilo nazočno 90 sudionika iz Hrvatske kao i regije, Ispred Upravnog odjela za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Odsjeka za zaštitu okoliša i prirode sudjelovali su Nataša Radojčić, zamjenica pročelnice za zaštitu okoliša i prirode i Zlatko Gelemanović, viši stručni suradnik za zaštitu okoliša i prirode. Od JLS bio je nazočan Ivica Klem, načelnik Općine Nijemci.

Hrvatska ima izbor: nova radna mjesta ili penali Komisije zbog (ne)gospodarenja otpadom

Na sjednici Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane 24. siječnja zastupnici su podržali znatno ambiciozniji prijedlog direktiva po kojima će se do 2030. godine najviše 5% otpada smjeti odlagati na odlagališta.

Budući da Hrvatska trenutno odlaže čak 85% svog otpada, a godišnje uvozi 180 000 tona reciklata koji postoje u Hrvatskoj, ali ne može iskoristiti domaći potencijal zbog neadekvatnog prikupljanja, zastupnik Davor Škrlec kao izvjestitelj za novi paket kružne ekonomije iz redova Zelenih smatra kako moramo odmah krenuti s odvojenim prikupljanjem i recikliranjem ako želimo izbjeći penale i ostvariti zadane ciljeve.

“Prilikom usklađivanja tekstova i pregovora koje smo vodili u Europskom parlamentu, očito je kako se Hrvatska za razliku od većine država članica po pitanju gospodarenja otpadom nalazi u kamenom dobu. U Hrvatskoj moramo početi mijenjati svoj stav prema otpadu.

Otpad je resurs, otpad je vrijednost, a njegovo pravilno zbrinjavanje može jamčiti građanima manje račune i zdraviji okoliš u njihovim lokalnim sredinama. Novim prijedlogom direktiva o otpadu Europski parlament postavlja znatno ambicioznije ciljeve od inicijalnog prijedloga Komisije čime odvojeno prikupljanje otpada postaje obavezno i svako miješanje otpada strogo se zabranjuje. Europski parlament smatra spaljivanje i mehaničko-biološka postrojenja zastarjelim tehnologijom; postojeći centri za gospodarenje otpadom s MBO tehnologijom koštali su građane milijardu kuna te će stvarati dodatni godišnji trošak od 200 milijuna kuna (700-800 kuna troška po toni otpada), 60-80% ostatka otpa-

da MBO mora na odlaganje, također proizvode nekvalitetnu mješavinu (RDF) neprivlačnu za spaljivanje zbog loše kalorijske vrijednosti, a izvlačenje depozitnog bioplina je potpuno zanemarivo i u suprotnosti s novim smjernicama za smanjenje odlaganja. Imajući u vidu kako smo tek sada usvojili plan gospodarenja otpadom u skladu s načelima kružne ekonomije, a postavljeni cilj nam je do 2030. adekvatno zbrinjavati 95% otpada, Hrvatska mora odmah krenuti s izgradnjom sortirnica i potaknuti građane na selektivno razdvajanje otpada na kućnom pragu. U protivnom umjesto novih 6000 radnih mjesta samo u sortiranju otpada, očekuju nas penali i odlazak pred Sud Europske unije.” – poručuje Škrlec.

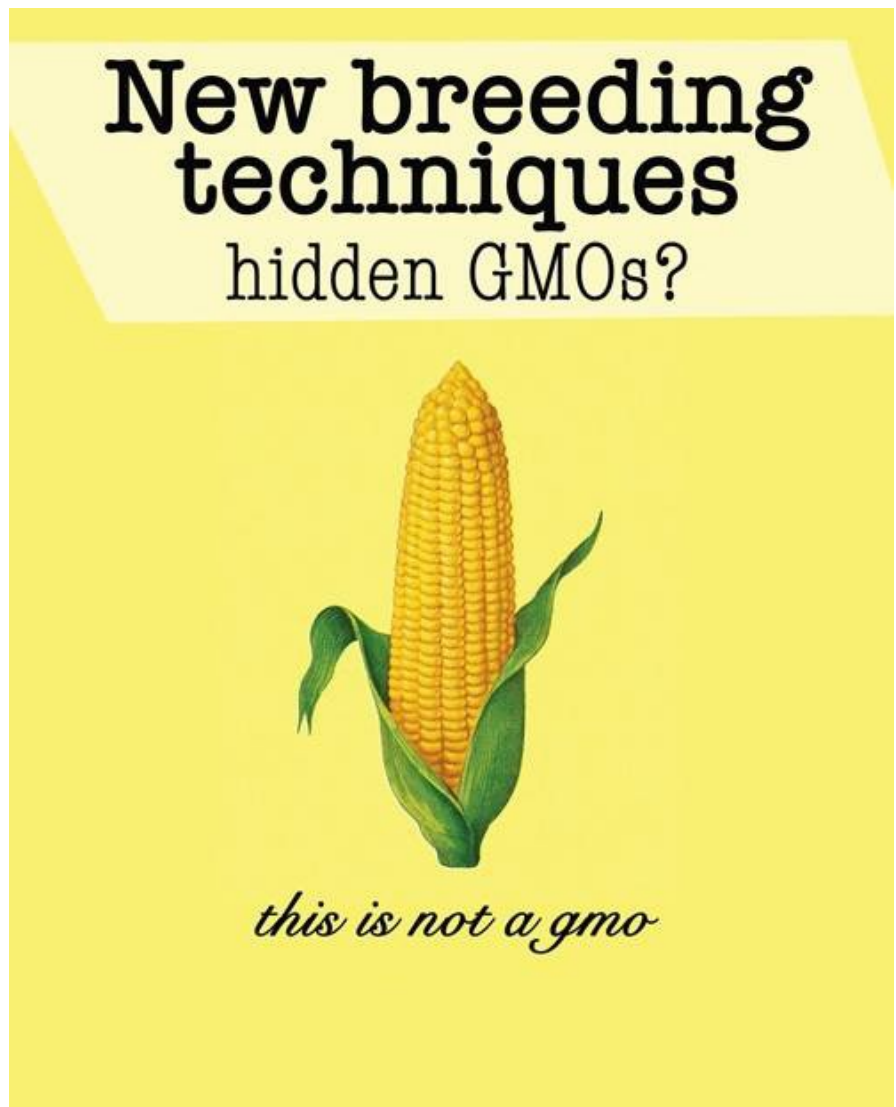
Države članice nisu podržale prijedlog Komisije o dozvoli uzgoja tri GMO kukuruza

Prijedlog Europske komisije kojim se trebao odobriti uzgoj tri sorte GMO kukuruza u Europskoj uniji nije prošao na današnjem glasovanju Stalnog odbora za biljke, životinje, hranu i životinjsku hranu u Bruxellesu.

Stalni odbor za biljke, životinje, hranu i životinjsku hranu 27. siječnja u Bruxellesu glasovao o prijedlozima Europske komisije stavljanja na tržište sjemena genetski modificiranog kukuruza **Syngenta Bt11** i **Dupont 1507**, te produženje odobrenja za sjeme i proizvode od genetski modificiranog kukuruza **MON 810 (Monsanto)** koji je već prisutan na tržištu EU-a. Odbor sastavljen od stručnjaka iz svih država članica EU-a nije uspio sakupiti kvalificiranu većinu potrebnu za podršku prijedloga Komisije.

Podsjetimo, zastupnici u Europskom parlamentu početkom listopada izglasali su na plenarnoj sjednici u Strasbourgu prigovore na spomenuto GMO kukuruzno sjeme i proizvode koje je Europska komisija planirala odobriti za tržište Europske unije. Dok je Europski parlament iskazao jasno svoj stav po ovom pitanju, države članice danas nisu bile u stanju iznijeti daljnji smjer djelovanja, ostavljajući tako Komisiji na izbor hoće li nastaviti s prijedlogom na Odboru za žalbe ili će ga povući.

“Današnje glasovanje pokazalo je jasno negiranje prijedloga Komisije, ali i znak da se pojedine države članice ne ponašaju

odgovorno kada je u pitanju GMO. Nekoliko država članica koje su zabranile uzgoj GMO-a na svom teritoriju, poput **Hrvatske** ili **Njemačke**, ostale su suzdržane tijekom današnjeg glasovanja, ili su glasovale u korist GMO-a, poput **Italije**, pokazujući time izuzetan nedostatak dosljednosti. Kada države članice podbace u iznošenju

vlastitih smjernica, Komisiji je onda prepušteno donijeti samostalnu odluku o autorizaciji, što je učestala praksa s pesticidima i GMO autorizacijama, tako da možemo očekivati već sljedeći mjesec da Komisija izađe s novim prijedlogom kako bi ispravila nastali problem.” – komentirao je zastupnik Davor Škrlec.

Komisija nudi smjernice za stvaranje energije iz otpada i surađuje s EIB-om na poticanju ulaganja

Godinu dana nakon donošenja Paketa o kružnoj ekonomiji, Europska komisija poduzela je daljnje mjere uspostavljanjem platforme za financiranje s Europskom investicijskom bankom (EIB) kako bi povezala ulagače i inovatore te je izdala smjernice državama članicama o stvaranju energije iz otpada i predložila ciljano poboljšanje zakonodavstva o određenim opasnim tvarima u električnoj i elektroničkoj opremi.

Prvi potpredsjednik Frans Timmermans, zadužen za održivi razvoj, izjavio je kako je izgradnja kružne ekonomije za Europu i dalje ključni prioritet Komisije. "Ostvarili smo dobar napredak i planiramo nove inicijative u 2017. Uspostavili smo ciklus dizajna, proizvodnje, potrošnje i gospodarenja otpadom, a time smo stvorili zeleno i konkurentno kružno gospodarstvo u Europi." – rekao je Timmermans.

Potpredsjednik EIB-a Jonathan Taylor, odgovoran za financiranje projekata iz područja okoliša, klimatske politike i kružnoga gospodarstva, komentirao je kako Europska investicijska banka sa zadovoljstvom udružuje stručnost i financijsku potporu s Europskom komisijom jer smatra da je kružna ekonomija ključna za poništavanje učinka klimatskih promjena, održivije iskorištavanje ograničenih resursa naše planete te

doprinosu rastu Europe. "Kako bismo ubrzali taj prelazak, i dalje ćemo savjetovati i sve više ulagati u inovativne poslovne modele za kružno gospodarstvo i nove tehnologije, kao i tradicionalnije projekte u pogledu učinkovitosti resursa. Nova platforma za financijsku potporu kružnoga gospodarstva bit će ključan alat za podizanje svijesti i financiranja projekata kružnoga gospodarstva." – rekao je Taylor.

Na temelju zamaha koji je stvorio plan ulaganja za Europu – u okviru tog plana do kraja 2016. već su pokrenuta ulaganja vrijedna 164 milijarde eura – platformom za financiranje kružne ekonomije poboljšat će se poveznice između postojećih instrumenata, kao što su Europski fond za strateška ulaganja (EFSI) i program InnovFin, a možda će se razviti i novi financijski instrumenti za projekte kružnoga gospodarstva. U okviru platforme povezat će se Komisija, EIB, nacionalne razvojne banke, institucijski ulagači i drugi dionici te time podignuti svijest o mogućnostima ulaganja u kružno gospodarstvo, promicati najbolje prakse među potencijalnim promotorima, analizirati projekti i njihove financijske potrebe te osigurati savjeti o struktuiranju i financiranju ulaganja.

Obavljenom Komunikacijom Komisije o ulozi procesa stvaranja energije iz otpada u kružnom gospodarstvu maksimalno će se naglasiti prednosti tog malog ali inovativnog elementa nacionalne kombinacije izvora energije. Njome se državama članicama daju smjernice za ostvarivanje prave ravnoteže kapaciteta stvaranja energije iz otpada, a ističe se i uloga hijerarhije otpada, u okviru koje se mogućnosti gospodarenja otpadom rangiraju prema održivosti, a glavni je prioritet sprječavanje nastanka otpada i njegovo recikliranje. Ona pridonosi optimiziranju doprinosa država članica energetske uniji te iskorištavanju mogućnosti za prekogranično partnerstvo

gdje je to prikladno i sukladno ekološkim ciljevima.

Paket koji je Komisija danas donijela sadržava i prijedlog za ažuriranje zakonodavstva kako bi se ograničila uporaba određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi (Direktiva RoHS). U prijedlogu se promiče zamjena opasnih materijala kako bi recikliranje komponenti postalo profitabilnije. Predloženim promjenama dodatno se potiču aktivnosti na tržištu rabljenom robom (npr. preprodaja) te popravak električne i elektroničke opreme. Procjenjuje se da će se tim mjerama spriječiti nastanak više od 3000 tona opasnog otpada godišnje u EU-u te uštedjeti energija i sirovine. Samo u sektoru zdravstva može se uštedjeti otprilike 170 milijuna eura na troškovima zdravstvene skrbi.

Naposljetku, u izvješću o napretku od prošle godine Komisija navodi ključne mjere u područjima kao što su otpad, ekološki dizajn i organska gnojiva te u vezi s pitanjima bacanja hrane, jamstva za potrošačku robu, inovacija i ulaganja. Načela su kružnoga gospodarstva postupno integrirana u najbolje prakse u industriji, zelenu javnu nabavu, uporabu sredstava kohezijske politike te novim inicijativama u sektorima građevinarstva i voda. Kako bi se na terenu ostvario prelazak na kružno gospodarstvo, Komisija ujedno poziva Europski parlament i Vijeće da nastave postupak donošenja prijedloga zakona o otpadu u skladu

sa Zajedničkom izjavom o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2017.. Komisija će ove godine nastaviti djelovanje u okviru akcijskog plana za kružno gospodarstvo prijedlozima za strategiju o plastici, okvirom za nadzor kružnoga gospodarstva i prijedlogom za promicanje recikliranja vode.

Više informacija

Europska komisija 2. prosinca 2015. donijela je ambiciozni paket o kružnom gospodarstvu. Paket se sastoji od akcijskog plana EU-a s mjerama kojima je obuhvaćen cijeli ciklus razvoja proizvoda: od dizajna, nabave sirovina, proizvodnje i potrošnje do gospodarenja otpadom i tržišta sekundarnih sirovina.

Prelazak na gospodarstvo s više obilježja kružnoga gospodarstva donosi velike prilike za Europu i njezine građane. To je važan dio naših napora za moderniziranje i pretvorbu europskoga gospodarstva kako bi ono postalo održivije. Taj se prelazak temelji na čvrstoj poslovnoj logici koja poduzećima omogućuje znatne gospodarske dobitke i povećanje konkurentnosti. Time se ostvaruju važne uštede energije i pogodnosti za okoliš. Stvaraju se radna mjesta na lokalnoj razini i prilike za socijalnu integraciju. Prelazak je na takvo gospodarstvo usko povezan s ključnim prioritetima EU-a u pogledu radnih mjesta i rasta, ulaganja, socijalnog programa i industrijskih inovacija.

ŠKRLEC UPUTIO PISMO MINISTRU TOLUŠIĆU

Nedopustivo da Zakon o zaštiti životinja omogućava njihovo ubijanje

Zastupnik Škrlec kao član Intergrupe za dobrobit i zaštitu životinja u Europskom parlamentu također skreće pažnju na **članak 13. Ugovora o funkcioniranju Europske** unije koji navodi kako Unija i države članice, smatrajući životinje čuvstvenim bićima, punu pažnju posvećuju zahtjevima za njihovu dobrobit.

Novi prijedlog Zakona o zaštiti životinja koji bi uskoro trebao stupiti na snagu i dalje omogućava **usmrćivanje životinja nakon 60. dana kojeg provedu u skloništu**. Tim je povodom zastupnik u Europskom parlamentu Davor Škrlec pokrenuo *on-line anketu* u kojoj se do sada više od **10 000 građana** izjasnilo protiv sporne odredbe pa je uputio i pismo ministru poljoprivrede Tomislavu Tolušiću:

Poštovani ministre Tolušiću,

početkom godine na snagu je stupila zabrana uzgoja činčila za krzno čime smo našu zemlju stavili u krug visoko osviještenih društava po pitanju zaštite i promicanja prava životinja. Odgovornost prema životinjskom svijetu i prirodi koja nas okružuje i čiji smo sastavni dio odražava najviši stupanj razvoja svijesti modernog društva kojem kao čovječanstvo moramo težiti. Uzgoj životinja radi krzna uz današnje mogućnosti kvalitetnih zamjenskih materijala ne predstavlja zadovoljavanje osnovnih ljudskih pot-

reba već isključivo pogrešno nametnuti trend koji ne vodi računa o prirodi i čovjeku. Imajući u vidu iznimno dugačko prijelazno razdoblje, konsenzus građana i struke, smatram navedeno zakonsko rješenje etičnim, opravdanim i u skladu s temeljnim načelima zaštite prava životinja koje zaslužuju našu najveću brigu i poštovanje.

Koristim stoga ovu priliku zahvaliti Vam osobno na Vašem doprinosu, kao i na zalaganju mnogobrojnih građana i udruga koje danonoćno na terenu marljivo brinu o životinjama i najugroženijim vrstama. Ponosan sam što

po ovom pitanju Hrvatska sada može služiti kao primjer te vjerujem kako će istim putem krenuti i ostale države u Europi i svijetu.

*Međutim, kako bismo u potpunosti otklonili mogućnost nepotrebnog ubijanja zdravih životinja želim Vam skrenuti pažnju na **članak 67. stavak 3. Zakona o zaštiti životinja („Životinja iz skloništa koja se ne vrati posjedniku, a koju nije moguće dalje držati, udomiti, darovati ili prodati može se nakon 60 dana usmrtiti.“)** koji je doživio tek manje izmjene, ali i dalje omogućava usmrćivanje životinja.*

Navedena odredba Zakona o zaštiti životinja izaziva zgražanje javnosti već godinama i predmet je zalaganja velike većine građana za njeno konačno ukidanje. U tu sam svrhu i osobno pokrenuo on-line anketu s jednim jedinim pitanjem, Podržavate li Zakon o zaštiti životinja koji dopušta ubijanje zdravih i napuštenih životinja u azilima nakon 60 dana?, a u kojoj se do ovoga trenutka 98% od 10 000 građana koji su joj pristupili, izjasnilo protiv takvog zakona. To svakako upućuje na činjenicu kako građani u Hrvatskoj ne žele da njihov novac odlazi na ubijanje životinja, već na zbrinjavanje, udomljavanje i edukaciju dionika uključenih u brigu za životinje.

U tom smislu, prijedlog izmjene navedenog članka koji predlaže udruga Prijatelji životinja, a koji u potpunosti podržavam, glasilo bi: **„Životinja iz skloništa koja se ne vrati posjedniku ostaje u skloništu do udomljenja.“**

Uvjeran sam kako bi navedena odredba povećala protočnost životinja kroz skloništa i rad na prevenciji s obzirom na to da bi skloništa bila prisiljena raditi na promociji i oglašavanju, odnosno programima udomljavanja i edukacije.

Ako Zakon o zaštiti životinja sankcionira pojedinačno zlostavljanje i ubijanje pasa, tada ne smije dopustiti svojim odredbama ubijanje pasa u skloništima, već kroz primjere skloništa koja

ne usmrćuju životinje pokazati kako treba postupati sa životinjama.

Određivanje kratkog roka ne omogućava udomljavanje životinja, a osobito ozlijeđenih i bolesnih, kojima treba više vremena za liječenje i oporavak, kao i starijih pasa. Uz liječenje životinja, u redovitom poslovanju skloništa neophodni su kastracija, socijalizacija odnosno resocijalizacija i oglašavanje životinja, a za što je također potrebno određeno vrijeme.

Najvažnije za uspješno zbrinjavanje i udomljavanje pasa je da skloništa budu neprofitna, čime će zaposlenici biti motivirani provoditi Zakon (oglašavanje životinja, propisana cijepljenja, kastracija, veterinarska njega, edukacija, uključivanje građana, podizanje svijesti o odgovornom postupanju prema životinjama), a ne čekati određeni broj dana kako bi ih mogli usmrtniti. Time se postiže i smisao Zakona o zaštiti životinja, a to je štititi životinje, a ne propisima olakšati i opravdati njihovo ubijanje.

Praksa pokazuje kako u Hrvatskoj najuspješnija po broju udomljenih životinja čine upravo skloništa koja ne usmrćuju životinje. Neprofitna skloništa, kao dio ustanova ili vođena od strane udruga, ulažu velike napore u zbrinjavanje životinja te pokazuju odlične rezultate u provedbi Zakona. S

druge pak strane, profitna skloništa koja provode usmrćivanja nisu potaknuta istim tim Zakonom da se trude oko udomljavanja i pravilne skrbi za životinje. Za razliku od takvih skloništa, čiji voditelji čekaju 60. dan kako bi usmrtili psa, „no kill“ skloništa troše dobivena sredstva razumno i s ciljem povećanja dobrobiti životinja odnosno njihova udomljavanja.

Poštovani ministre,

znam da ćete imati razumijevanja za navedeni problem te Vam isto tako kao zastupnik u Europskom parlamentu skrećem pažnju na članak 13. Lisabonskog ugovora koji navodi kako Unija i države članice, smatrajući životinje čuvstvenim bićima, punu pažnju posvećuju zahtjevima za njihovu dobrobit. Vjerujem stoga kako bismo što prije novom izmjenom Zakona o zaštiti životinja morali uvesti potpunu zabranu usmrćivanja životinja u skloništima i osigurati njihovo sigurno zbrinjavanje.

Na tome Vam unaprijed zahvaljujem te Vas najsrdačnije pozdravljam.

S osobitim poštovanjem,

prof. dr. sc. Davor Škrlec
zastupnik u Europskom parlamentu i član Intergrupe za dobrobit i zaštitu životinja u Europskom parlamentu

Pokrenuta europska građanska inicijativa protiv glifosata

Zastupnik u Europskom parlamentu i član Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane Davor Škrlec pozdravlja početak prikupljanja potpisa europske građanske inicijative koja od Komisije traži da državama članicama predloži **zabranu glifosata**, izmijenjeni postupak odobravanja pesticida te da odredi razinu na koju se mora smanjiti u potreba pesticida, a koja će biti obvezujuća u cijeloj EU.

Tijekom lipnja prošle godine Komisija je donijela odluku o privremenom tehničkom produljenju korištenja glifosata od 18 mjeseci na području EU-a sve dok Europska agencija za kemijske proizvode (ECHA) ne donese svoje mišljenje o sigurnosti upotrebe spornog herbicida koje se očekuje do kraja 2017. godine. "Prošle godine svjedoci smo brojnih neuspjelih pokušaja država članica da se slože oko daljnje autorizacije glifosata na području EU-a, što je bila jasna poruka Europskoj

komisiji da mora povući prijedlog o produljenju dozvole za upotrebu glifosata. Stoga pozdravljam pokretanje **europske građanske inicijative** o ovom izrazito važnom pitanju te vjerujem kako će velika većina građana EU-a biti protiv daljnje upotrebe ovog najčešće korištenog i potencijalno kancerogenog herbicida koji ima brojne negativne učinke za okoliš i ljudsko zdravlje. Prikupi li inicijativa u godinu dana milijun potpisa potpore građana iz najmanje sedam država članica, a

u **Hrvatskoj** je za ispunjavanje kvote potrebno **8250 potpisa**, Komisija će morati reagirati u roku od tri mjeseca, donijeti odluku o prihvaćanju ili neprihvatanju prijedloga inicijative te u konačnici predložiti državama članicama zabranu glifosata koja će onda biti obvezujuća za cijelu EU. Pozivam sve građane i udruge u Hrvatskoj da putem ove inicijative direktno utječu na kreiranje europskih zakona i jasno iskažu svoje mišljenje o zabrani upotrebe glifosata u EU." - poručuje Škrlec.

ZASTUPNICI ZELENIH/ESS-A TRAŽE PRISTUP POTPUNIM STUDIJAMA

Četiri zastupnika grupacije Zelenih ESS-a podnijeli su žalbu Europskoj agenciji za sigurnost hrane (EFSA) pozivajući na pristup potpunim studijama za određivanje sigurnosti kontroverznih spojeva herbicida glifosata.

U studenom 2015.godine Europska agencija za sigurnost hrane EFSA je procijenila kako je "vrlo izgledno da glifosat nije kancerogen za ljude", što je bilo u direktnoj suprotnosti sa stavom WHO-ova instituta za istraživanje IARC. U reakciji na spomenuto, Heidi Hautala, Benedek Jávor, Michèle Rivasi i Bart Staes su podnijeli zahtjev za pristup dokumentaciji kako bi neobjavljena studija korisna u EFSA-inom određivanju sigurnosti navedenih spojeva mogla biti predmet neovisne analize. U prosincu 2016. godine, EFSA je djelomično odgo-

vorila spomenutim zastupnicima, no najvažnija informacija u odgovoru je bila izostavljena ili revidirana. EFSA trenutno ima 15 radnih dana da odgovori na posljednji upit. Povjerenje građana u EU institucije sve je manje, stoga daljnje skrivanje informacija koje utječu na javno zdravlje zasigurno neće pomoći u ponovnom zadobivanju povjerenja građana. Unatoč naporima, EFSA se i dalje skriva iza industrije za izostalu objavu podataka istraživanja. Materijal koji je do sada zaprimljen ne daje, nažalost, priliku znanstvenoj zajednici za stručnu ocjenu.

Glavno pitanje i dalje ostaje sigurnost spoja glifosata, pogotovo u odnosu na WHO procjenu da je "vjerojatno kancerogen". Stoga je duboko frustrirajuće što EFSA nastavlja davati samo dio priče. Znanstvenici su potvrdili da su dodatne informacije neophodne kako bi neovisno istraživanje bilo uopće moguće. Sve dok EFSA zadržava potrebne informacije, kontroverza oko ovog spoja će rasti. Natjerat ćemo EFSA-u da napokon objavi sporne studije kako bi naši građani imali potpune činjenice o sigurnosti ovog spoja.

2016. NAJTOPLIJA GODINA U POVIJESTI - Možemo li zaustaviti klimatske promjene?

Iza nas je najtoplija godina u povijesti. Prva globalna analiza cijele 2016. godine potvrdila je upozorenja o najvećem rastu globalne temperature. Ukoliko usporedimo temperaturu 2016. godine s onom iz 2015. koja je do sada bila najtoplija godina, uvidjet ćemo kako se radi o porastu za čak 0.2°C u samo godinu dana. No, podatak koji posebno zabrinjava je taj kako je rekord prošlogodišnjeg povećanja postignutog u veljači bio otprilike 1.5°C viši nego na početku industrijske revolucije.

Taj podatak je nadalje zabrinjavajuće prirode u kontekstu Pariškog sporazuma koji su 2015. godine sklopile zemlje sudionice UN-ove međunarodne konferencije o klimatskim promjenama (COP 21) održane u Parizu. Vlade su sporazumom postigle dogovor kako će porast prosječne svjetske temperature zadržati na razini znatno manjoj od 2°C u usporedbi s predindustrijskim razinama te

kako će ulagati napore da se taj porast ograniči na $1,5^{\circ}\text{C}$.

Daljnja povećanja temperature uzrokovat će milijarde eura štete godišnje, a k tome će i smanjiti dostupnost vode za piće. Utjecaj i posljedice promjene klime vidljive su diljem svijeta u negativnim promjenama prirode – temperature kopna i mora se povećavaju zajedno s razinom mora, jednako kao i

volumeni ledenjaka i snježnih padalina dok se oblici kišnih kapi mijenjaju. Prirodni ekstremi uzrokovani promjenom klime kao što su valovi vrućine, poplave i suše su u porastu učestalosti i intenziteta u mnogim regijama diljem svijeta.

No, ono što je najbitnije i nad čime bi se trebali zabrinuti jest činjenica da ekstremne vrućine i neprirodno hladna razdob-

lja smanjuju padaline, prije svega kišu, ali i snijeg te na taj način tlo ostaje suho, stoga i neplodno, za nadolazeće poljoprivredne sezone. Klimatske promjene predstavljaju veliku prijetnju globalnoj sigurnosti hrane, a za očekivati je kako će se razmjeri problema još povećati ukoliko se ne uvedu drastične promjene. Potrebno je svakako naglasiti kako uz nepovoljan utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredu, neodržive poljoprivredne prakse također značajno pridonose klimatskim promjenama.

Upravo je poljoprivreda zauzela središnje mjesto 22. UN-ove međunarodne konferencije o klimatskim promjenama održanoj u Marakešu. Drugim riječima, po prvi puta su se negativni aspekti klimatskih promjena sagledali kroz prizmu utjecaja na poljoprivredu. Glavna poruka konferencije je sadržavala činjenicu kako klimatska akcija u sektoru poljoprivrede predstavlja jedan od najodrživijih alata za borbu protiv klimatskih promjena, stoga su sudionici Konferencije putem zajedničke službene izjave podržali napore za međusobno povezane elemente – iskorjenjivanje siromaštva u što većoj mjeri, osiguravanje sigurnosti hrane te poduzimanje akcija za borbu protiv klimatskih izazova u poljoprivredi.

Kako bismo postigli ostvarenje ovih ciljeva na globalnom planu, potrebna je velika solidarizacija sa zemljama najosjetljivijima na klimatske promjene te je osobito potrebno pojačati napore usmjerene

na povećavanje njihovog adaptivnog kapaciteta i jačanje otpornosti na klimatske promjene.

Razvijene zemlje su u tu svrhu ponovno potvrdile budžet od 100 milijardi američkih dolara, dok je 80 posto zemalja sudionica klimatske konferencije uključilo poljoprivredu u svoje ciljeve za smanjenje rasta globalne temperature putem Planiranih nacionalno utvrđenih doprinosa (INDC). Europska unija je također poduzela razne poduhvate u obliku zakonodavnih prijedloga s ciljem implementacije Pariškog dogovora, među čemu se posebno ističe reforma sustava trgovanja emisijama EU-a (ETS EU-a), regulacija podjele napora te smanjenje emisija u sektoru korištenja zemljišta. Svoj fokus u nave-

denim zakonodavnim poduhvatima može pronaći i poljoprivreda, no da bi poljoprivredni sektor bio doista otporan na klimatske promjene te održiv, potrebno je osigurati bolji pristup kreditiranju, osiguranju, fondovima, tehnologiji i boljim infrastrukturnim kapacitetima.

Budućnost poljoprivrede ovisi samo o trudu koji ulažemo u ovaj sektor i u borbu protiv klimatskih promjena, što uvelike može biti potpomognuto boljim i bržim dijeljenjem klimatskih podataka i znanja. Naša klima se mijenja, globalna temperatura sve je veća i naša je dužnost odgovoriti ovom alarmantnom upozorenju.

*Tekst pripremila: **Matea Klarić***

ULAGANJE U OTOKE

Održivost kao uvjet i jedini način razvoja hrvatskih otoka

Otoci u razvojnom smislu moraju biti jednakopravni dijelovi Hrvatske. Čak i najrazvijeniji hrvatski otoci imaju svoje posve zaostale dijelove kojima treba pomoći, kao i nerazvijenim malim otocima.

Otoci čine 5,8 % površine hrvatskog teritorija, što određuje u cijelosti 37% čitavog područja Hrvatske. S druge strane, Hrvatska je država kojoj na ukupni prihod od turizma sa svim njegovim djelatnostima otpada čak 18% BDP-a, te je ova brojka čini državom članicom s najvećim udjelom turizma u BDP-u u čitavoj Europskoj uniji. Međutim, usprkos ovim dvjema pozitivnim činjenicama koje otvaraju vrata mnogim potenci-

jalima, hrvatski otoci nakon ljetne sezone postaju nanovo izolirani, napušteni te zaboravljeni, dok je gospodarski potencijal kojeg pruža navedeni udio turizma u BDP-u apsolutno nedovoljno iskorišten za razvoj drugih gospodarskih grana. Štoviše, otocima nimalo ne pomaže činjenica kako je njihova međusobna povezanost, kao i njihova povezanost s kopnom neobično loša za vrijeme u kojem živimo,

pri čemu posebno treba naglasiti navedenu međusobnu nepovezanost. Naglasak prvenstveno trebamo staviti na to mjesto jer se otoci više ne mogu razmatrati isključivo kroz prizmu kopna, već moramo raditi na njihovoj samodostatnosti, na njihovoj održivosti. Naravno, pritom ih ne možemo apsolutno odsjeći od kopna u smislu održivosti - upravo zbog njihove geografske odvojenosti od kopna, otok ne smije u gos-

podarskom smislu biti odvojen od njega.

Ukoliko bismo pokušali identificirati ključne nedostatke života na otocima, dobili bismo, nažalost, niz faktora, no možemo ih svesti na zajednički nazivnik koji čine prije svega prometna nepovezanost, odnosno u konačnici izolacija; zatim - nezaposlenost, manjak sadržaja, manjak investicija, depopulacija, napuštanje tradicijskih aktivnosti, masovni turizam i na samom kraju, sezonalnost. Ovaj posljednji faktor nije sam po sebi nedostatak, već se karakterizira kao takav zbog ostalih navedenih faktora. U slučaju postojanja cjelovitog održivog razvoja na otocima, sezonalnost je pozitivna karakteristika koja prije svega ide u korist samom održivom razvoju otoka. Postavimo li stvari na način da zamislimo kako turistička sezona na otocima traje čitavu godinu, odmah bismo zaključili kako bi se ta cjelogodišnja sezona odvijala, naravno, nauštrb, svih "vansezonskih" poslova karakterističnih za otoke - branje maslina i proizvodnja maslinovog ulja, branje grožđa te proizvodnja vina, itd.

Postizanje kontinuiranog održivog razvoja otoka nije ovisno samo o otocima i otočkoj administraciji te lokalnim vlastima. Veliki problem što se o otocima odlučuje "s kontinenta" ovdje dolazi posebno do izražaja. Hrvatska politika tek deklarativno uvažava važnost hrvatskih otoka jer se otoci pri planiranju godišnjih programa nalaze među manjim prioritetima.

Ulaganje u otoke

Prema službenim podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, u održivi razvoj otoka država ulaže i brigu i novac. Tako npr. 2013. godine država je u razvoj otoka uložila 1,41 milijardi kuna proračunskih sredstava i sredstava pravnih osoba (posljednje dostupni podaci: Izvješće o učincima provedbe Zakona o otocima u 2013.). Od toga je najviše uloženo u prometnu povezanost otoka s kopnom te otoka međusobno (čak 364 milijuna kuna), kontinentalnu infrastrukturu, prometnu infrastrukturu te energetiku. Nadalje, u obrazovanje i kulturu na hrvatskim otocima je uloženo po 23 milijuna kuna, u turizam oko 20 milijuna, dok je u zdravstvo uloženo 2,3 milijuna kuna. Ovi podaci pokazuju kako država brine o otocima te njihovom razvoju, no ono što je zabrinjavajuće su izrazito niska ulaganja u sektor obrazovanja te zdravstva. Upravo su ta dva

sektora najvažnija za razvoj otoka jer se prava razvijenost otoka vidi po broju liječnika i učitelja na njemu, a ne po indeksu razvijenosti koji državi služi kao orijentir razvojnog stanja.

Zašto održivi razvoj?

Ono što je bitno naglasiti kada govorimo o održivom razvoju otoka jest činjenica da su otočani uvijek težili održivom razvoju jer su bili svjesni svoje izoliranosti, ograničenih mogućnosti te odgovornosti koja iz tog proistječe, odgovornosti za svoj razvoj i razvoj okoline u kojoj obitavaju. No, što podrazumijeva održivost, prije svega? Održivost je tijesno povezana te uvjetovana sudjelovanjem otočana u odlučivanju i razvojem otoka.

Osvrnimo se najprije na razvoj otoka. Na odmet je isticati kako je turizam grana koja je najviše razvijena na otocima. Međutim, ključ za razvijanje dodane vrijednosti se nalazi u povezivanju turizma, lokalne zajednice i gos-

podarstva. Konkretizirano na mikroslici - ključ je u udruživanju malih proizvođača i OPG-ova u zadruge radi boljeg plasmana na tržište te u učinkovitom korištenju lokalnih potencijala u proizvodnji zdrave hrane. Ovim načinom potičemo i rast zapošljavanja te korištenje prirodnih izvora energije u proizvodnji hrane, što su temeljne odrednice održivog razvoja, primijetio je zastupnik Škrlec na dvodnevnoj konferenciji "Zeleni i pristupačni turizam" održanoj u Splitu u studenom. Nadalje, pogodna otočna klima s idealnim temperaturama i insolacijom sve to omogućuje. Ista omogućuje i ranije sazrijevanje nekih poljoprivrednih kultura te duže vegetacijsko razdoblje, što znači i više berba nekih kultura godišnje. Potrebno je dakle postići ravnotežu glavnih dimenzija održivosti - ravnotežu između proizvodnje, tradicije, odnosno identiteta i očuvanja prirode. Turizam na otocima se treba temeljiti na ovim načelima, treba promovirati svoj identitet kao najveće turističko i kulturološko bogatstvo. Treba, dakle, promovirati industrije kao što su riblja industrija, proizvodnja maslinovog ulja, proizvodnja aromatičnih ulja i sapuna rađenih po tradicionalnoj recepturi starih otočana, proizvodnja sireva i meda, zatim djelatnosti poput klesarstva, lončarstva, brodogradnje, nautičke aktivnosti, razne umjetničke radionice koje promoviraju specifičnu kulturnu baštinu, itd. - otoci trebaju ponuditi drugačiji turizam. Masovni turizam, koji npr. karakterizira Bol na Braču nije

nužno loš, no narušava lokalni identitet, ali i okoliš također. Turizam malih razmjera je turizam koji treba asociirati na naše otoke. Otočni okoliš, često ne-taknuta priroda i pogodna klima moraju biti sastavni dio svake turističke ponude, dok njihovo održivo korištenje treba biti u samom interesu ulagača u turizam jer su te komponente ono na čemu se turizam na otocima temelji.

Kako je promocija tradicionalnog dobra jedna od glavnih značajki dobrog, odnosno održivog turizma, dokazuje i nagrada Europskog sustava pokazatelja za održivi razvoj (ETIS) koju je u travnju osvojio Mali Lošinj za održivo i pristupačno upravljanjem turizmom. Zanimljiv i jako bitan podatak iz provedenog istraživanja otkriva kako je 56% najprivlačnijih lokaliteta na otoku imalo pristup za osobe s invaliditetom. Stoga možemo zaključiti kako pristupačnost uvelike doprinosi održivom razvoju. Upravo je to bio

zaključak konferencije "Zeleni i pristupačni turizam" održane u Splitu početkom studenog. Hrvatska kao turistička destinacija, pa tako i njeni otoci koji u velikoj mjeri doprinose samoj tituli poželjne turističke destinacije, mora biti određeno dostupno, odnosno pristupačno svima. To se između ostalog postiže otvaranjem sezone na cijelu godinu. Zastupnik Škrlec u razvijanju modela pristupačnog turizma vidi veliku priliku jer takav model "poticanjem inovacija i kreativnosti u dizajnu istovremeno na održiv način doprinosi razvoju građevinskog sektora kao jednog od važnijih pokretača gospodarstva općenito".

Povezanost kao ključ

Najvažniji element održivosti otoka je njihova međusobna povezanost i umrežavanje jer sami otočani znaju najbolje što je potrebno njima, ali i samom otoku. Uspoređivanje i razmjena iskustva, stvaranje novih ideja te u konačnici, ono najbit-

nije odgovornost za odlučivanje o vlastitoj sudbini i sudbini svojih otoka. Tako je skupina otočana s različitih hrvatskih otoka (Hvar, Šolta, Vis, Brač, Silba, Olib, Ugljan, Korčula, Mljet) prošle godine na poziv zastupnika Škrleca posjetila Europski parlament te su zajednički uvidjeli kako su upravo takve prilike koje im omogućavaju razmjenu otočkih iskustava ono što im nedostaje. Kako povezati, umrežiti, osnažiti i kontinuirano raditi na odgovornom i održivom razvoju otočana i otoka pitanja su čije odgovore sudionici ove inicijative žele pronaći. Nedostatak sadržaja na otocima, povećavanje inertnosti njihovih stanovnika, nedostatak mogućnosti, ali i želje za poduzetništvom, izoliranost, karakteristike su koje dijele svi stanovnici ovih otoka, a zabrinuta misao o budućnosti je na otocima izraženija kada turistička sezona utihne te ostavi iza sebe neprirodnu prazninu otočkih ulica, trgova, ugostiteljskih lokala, ali i općenito sadržaja, objasnila je Maja Jurišić, osnivačica Pokreta otoka. Zbog svega toga ova skupina otočana kroz suradnju i umrežavanje žele svoj razvoj usmjeriti prema novim oblicima ekonomije temeljene na principima društvenog poduzetništva i kolaborativne ekonomije.

Slični razlozi bili su pokretači inicijative na međunarodnoj razini pod nazivom "Inicijativa za održive male otoke" koja je od strane Le Conservatoire du littoral, francuske nacionalne ustanove za očuvanje prirode

te Centra za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (PAP/RAC) u Splitu pokrenuta s ciljem dijeljenja dobrih iskustava, suradnje i međunarodne procjene raznolikih oblika održivog razvoja. Inicijativom su obuhvaćeni mediteranski otoci manji od 150 km². U tom je kontekstu ovom inicijativom obuhvaćen s hrvatske strane otok Zlarin kojeg se kroz prizmu održivosti promatra u isprepletenom procesu s drugim pilot otocima iz cijelog svijeta. PAP/RAC zajedno s lokalnom i državnom vlasti je izgradio Obalni plan za Šibensko-kninsku županiju pri čemu se također vodio mediteranskim Protokolom o integralnom upravljanju obalnim područjem.

Svijetlija budućnost otoka

Kao zaključak razmatranja održivosti otoka možemo reći još jednom kako otoci u razvojnom smislu moraju biti jednakopravni dijelovi Hrvatske. Štoviše, također treba osvijestiti kako čak i najrazvijeniji hrvatski otoci imaju,

naime, svoje posve zaostale dijelove kojima treba pomoći, kao i nerazvijenim malim otocima. Potrebno je da ova misao bude u svijesti hrvatske politike. U tom smislu u posljednje vrijeme je došlo do nekih pozitivnih pomaka, tako da kroz narednih nekoliko mjeseci možemo očekivati osnivanje Uprave za otoke u Ministarstvu regionalnog razvoja. Isto tako, nadolazeća godina, kako je najavljeno u Vladi, bit će posvećena i izradi strategije novog zakona o otocima, koji datira od prije 20 godina od kada nije mijenjan. Navedene najave pokazuju kako Vlada Republike Hrvatske shvaća da su otoci iznimno važni za turizam, ali prije svega za ljude koji na njima žive. Zadaća i dužnost Vlade je nastojati što bolje ih povezati i pomoći u razvoju njihovog gospodarstva, poduzetništva, poljoprivrede i ribarstva jer ne samo da otoci moraju biti ravnopravni dijelovi u smislu razvoja, već je potrebno osvijestiti kako razvoj naših otoka uvjetuje i razvoj cijele zemlje.

Tekst: Matea Klarić

Naftne bušotine u Crnoj gori mogle bi biti kobne za hrvatsku obalu

Eksploatacija nafte u Jadranskom moru s vremena na vrijeme postane veoma aktualna tema. Bušiti ili ne bušiti uvijek je predmet rasprave između onih koji gledaju ekonomsku i onih koji gledaju ekološku stranu. No, iako se ta debata već neko vrijeme nije pojavila vezana za hrvatsku obalu, u zadnje vrijeme aktualiziralo se pitanje bušenja nafte u Crnoj Gori.

I dok Hrvati mogu diskutirati o dobrim i lošim stranama bušenja u Hrvatskoj, iz bušenja u Crnoj Gori teško da može proizaći išta pozitivno za Hrvatsku, samo potencijalne nevolje. Kako bilo, Crna Gora nedavno je potpisala ugovore o istraživanjima i eksploataciji nafte pa se može očekivati da bi u iduće tri godine mogla imati prve naftne bušotine. Svijet je više puta svjedočio naftnim katastrofama sa strašnim posljedicama od kojih je najrecentnija ona iz 2010. godine u Meksičkom zaljevu. Sama pomisao da bi se tako nešto moglo dogoditi u Jadranskom moru izaziva zabrinutost, ali crnogorska Vlada očito je procijenila da je ekonomski faktor vrijedan rizika ekološke katastrofe. Međutim, potencijalna nesreća na naftnim bušotinama ne bi ugrozila samo crnogorsku obalu, već bi prema svemu sudeći još i gore prošla hrvatska obala. Naime, stručnjaci se slažu da pod utjecajem morskih struja postoji scenarij u kojem bi najviše mogli stradati hrvatski otoci Mljet, Korčula, Lastovo i Vis. Tako nešto vjerojatno bi ostavilo trajne posljedice na okoliš, a samim time i na ekonomske grane kao što je turizam, uzgoj riba i školjaka, itd.

Olakotna okolnost

Naravno, potencijalno onečišćenje zbog naftnih bušotina je i jedan od razloga zašto Hrvatska i sama već nema bušotine na svom

teritoriju. Zbog toga bi katastrofa bila i veća kada bi hrvatsku obalu ugrozili ekonomski interesi susjedne države. Ipak, oni koji zagovaraju bušenje nafte u Crnoj Gori tvrde da postoji razlika između potencijalnih bušotina u Hrvatskoj i u Crnoj Gori. Naime, naftna polja u Crnoj Gori su plića pa bi se bušenje provodilo na dubini od sto metara, dok su u Hrvatskoj lokacije za bušenje na oko tisuću metara dubine. Osim što je na dubini od sto metara jeftinije bušiti naftu i šteta od potencijalne nesreće lakše se može sanirati. Na dubini od sto metara struje nisu jake koliko na dubini od tisuću metara, tvrde zagovaratelji bušenja nafte u Crnoj Gori. Ipak, ne smije se zaboraviti da nije samo curenje nafte potencijalni problem, već problem predstavljaju i kemikalije koje se koriste pri eksploataciji nafte. One imaju velik utjecaj na okoliš.

Crna Gora pod kontrolom Europske unije

Jasno je kako Vlada RH ne može odlučivati o aktivnostima Crne Gore pa čak ni u slučaju ovako delikatne situacije kada bi se posljedice potencijalne nesreće uve-

like odrazile na Hrvatsku. Međutim, Crna Gora ima status kandidata za članstvo u Europskoj uniji i kao takvoj u interesu joj je poštovati direktive Europske unije, a Direktiva o sigurnosti priobalnih naftnih i plinskih djelatnosti, upravo zbog potencijalnih prekograničnih učinaka nesreće, jasno nalaže da su nacionalna tijela dužna razmjenjivati znanja, informacije i iskustva s tijelima drugih država te se konzultirati s industrijom, drugim dionicima i Europskom komisijom. Shodno tome Hrvatska mora inzistirati, zajedno s Europskom unijom, da se postupak bušenja nafte u Crnoj Gori provede po striktnim uputama Europske unije. Inače, glavna svrha spomenute Direktive je utvrđivanje sigurnosnih zahtjeva za sprječavanje naftnih i plinskih nesreća te za ograničavanje njihovih posljedica na morski okoliš i obalna gospodarstva. U tu svrhu od izvođača radova zahtjeva se da poduzmu sve potrebne mjere za sprječavanje nesreća te da imaju raspoložive fizičke, ljudske i financijske resurse za ograničavanje posljedica ako do njih dođe.

Tekst: Karlo Tašler